

**Wdrożenie
innovacyjnych
programów
nauczania
w gimnazjach**

www.4odslony.pl

Przyroda

w 4 odstępach

Cztowiek - najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA ROZWOJU

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

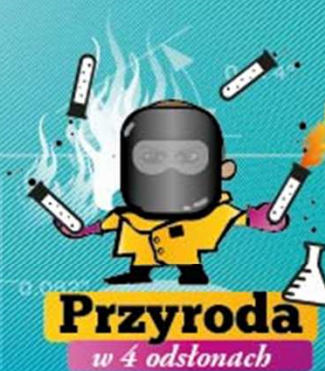

marzec 15

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

EWALUACJA EWALUACJA PROGRAMÓW

Dymaczewo Nowe, 27-28 marca 2015 r.

marzec 15

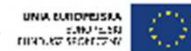
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

280,-

500,-

INFILTRACJA (przenikanie) PROCEDUR, SPOSOBÓW DZIAŁANIA, TERMINOLOGII, ale czy sensu?

ewaluacja

ekspert

wskaźniki

rekomendacje

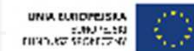
standardy

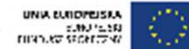
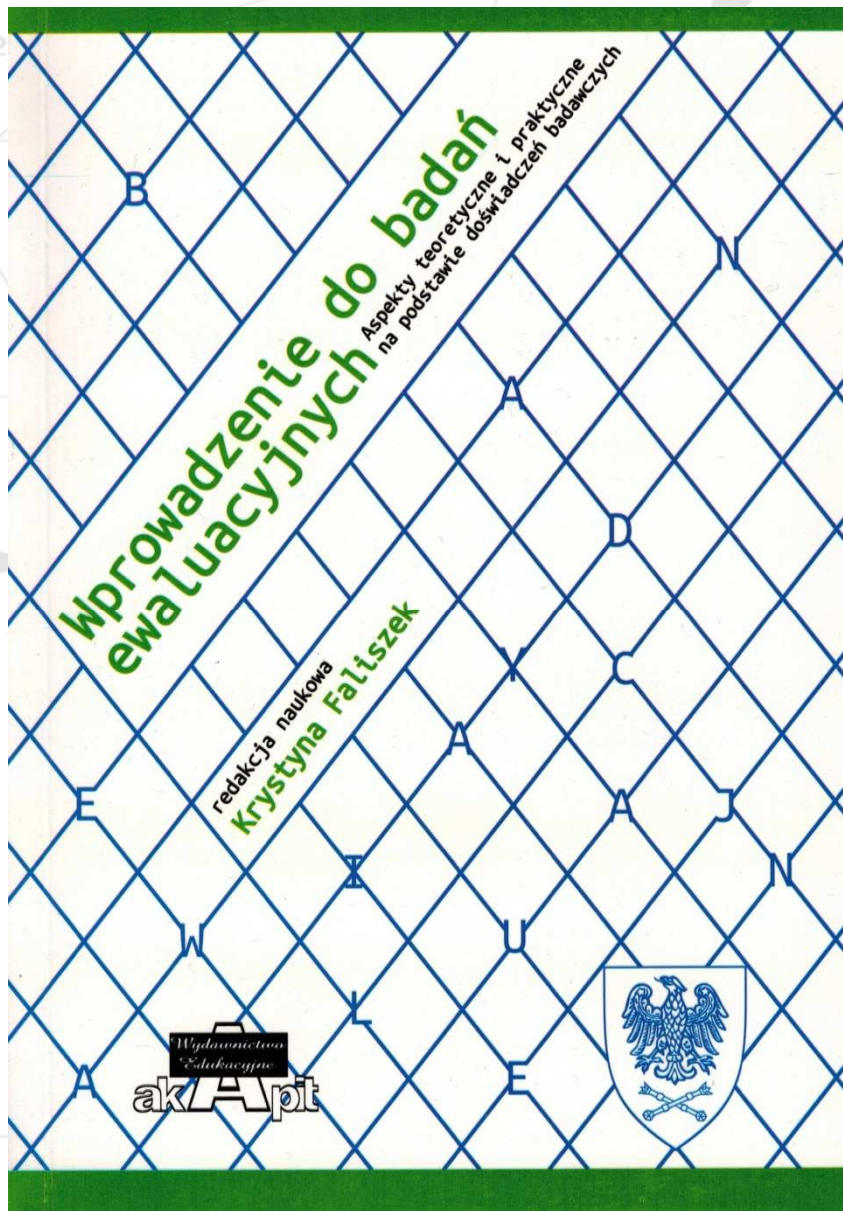
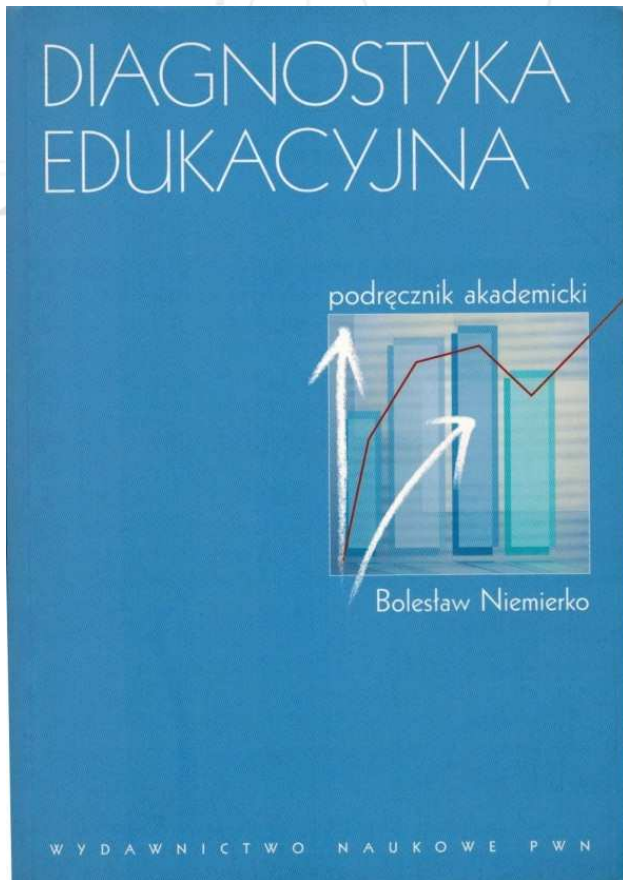
cele/efekty mierzalne

edukator

cele operacyjne

rezultaty twarde

Programy nauczania
w rzeczywistości szkolnej.
Tworzenie – wybór – ewaluacja

**EWALUACJA
W NADZORZE PEDAGOGICZNYM
KONTEKSTY**

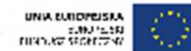
pod redakcją
Grzegorza Mazurkiewicza

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO

**EWALUACJA
W NADZORZE PEDAGOGICZNYM
REFLEKSJE**

pod redakcją
Grzegorza
Mazurkiewicza

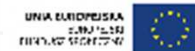
WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO

EWALUACJA

określenie wartości czegoś

<http://sjp.pwn.pl/>

EWALUACJA

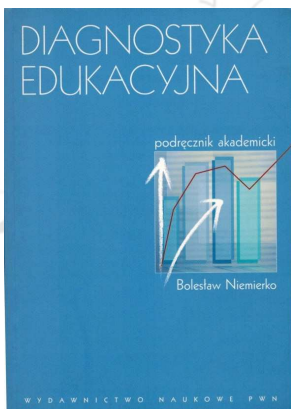
jest to systematyczna i obiektywna ocena trwającego lub zakończonego projektu, programu lub polityki – ich zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości. Ewaluacja powinna dostarczać wiarygodnych i przydatnych informacji pozwalając na wykorzystanie zdobytych w ten sposób wniosków w procesie podejmowania decyzji – zarówno przez odbiorców, jak i dawców interwencji. Ewaluacja dotyczy także procesu określania wartości lub ważności działania, polityki lub programu. Jest systematyczną i możliwie jak najbardziej obiektywną oceną planowanej, trwającej lub zakończonej interwencji. W niektórych przypadkach, w zakres ewaluacji wchodzi określenie odpowiednich standardów, ocena aktualnych lub oczekiwanych rezultatów oraz wyciągnięcie odpowiednich wniosków.

wg Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC) i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

EWALUACJA

wg prof. Bolesława Niemierko

zbieranie informacji o warunkach, przebiegu i wynikach działania edukacyjnego w celu dokonania oceny wartości tego działania i uzasadnienia dotyczących go decyzji

Ewaluacja jest procesem, w którym szczególnie istotne jest:

- zbieranie danych
- analizowanie zebranych informacji
- wyciąganie wniosków
- określanie zaleceń dotyczących decyzji, które powinny być podjęte
- systematyczne podejście do gromadzenia informacji
- obejmowanie swym zasięgiem różnych faz i aspektów ocenianej działalności
- możliwość służenia różnym celom
- tworzenie warunków niezbędnych do podejmowania decyzji o planowaniu przyszłych działań i interwencji

Podstawowe kryteria oceny programów

wg OECD

- ⊕ Kryterium **skuteczności** – pozwala sprawdzić, czy osiągnięto, ustalone na etapie planowania, cele;
- ⊕ Kryterium **efektywności** – pozwala na porównanie zasobów zaangażowanych przy jego realizacji z jego rzeczywistymi osiągnięciami;
- ⊕ Kryterium **trafności** – pozwala ocenić zgodność celów programu z potrzebami sektora czy regionu;
- ⊕ Kryterium **użyteczności** – pozwala na porównanie potrzeb sektora z osiągnięciami danego programu;
- ⊕ Kryterium **trwałości** – pozwala na określenie trwałości efektów programu po zakończeniu jego finansowania.

Fazy ewaluacji

a) projektowanie

- = formułowanie i przedstawienie celów ewaluacji,
- = wyodrębnienie pytań kluczowych i wskaźników,
- = opracowanie narzędzi pomiaru,

b) realizacja

- = zbieranie danych,
- = interpretacja wyników i wnioskowanie,

c) komunikowanie wyników

- = przygotowanie raportu,
- = przekazywanie raportu różnym odbiorcom.

Ewaluacja na koniec etapu kształcenia (ewaluacja sumatywna)

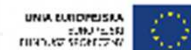
Ewaluacja sumatywna to ostateczna i całościowa ocena programu. Ma określić, jakie zmiany wiedzy i umiejętności uczniów zaszły w czasie realizacji programu, czy zostały osiągnięte zamierzone cele. Możemy to sprawdzić za pomocą:

- ankiet,
- wywiadów,
- obserwacji,
- analizy wytworów uczniów, np. prac klasowych, testów, prac plastycznych, projektów,
- analizy wyników egzaminów zewnętrznych i wewnętrznych.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji podejmujemy decyzję, czy program ma być kontynuowany, czy przerwany. Jeżeli kontynuowany, to co należy w nim ulepszyć, zmienić.

Co jest wartością programu nauczania

marzec 15

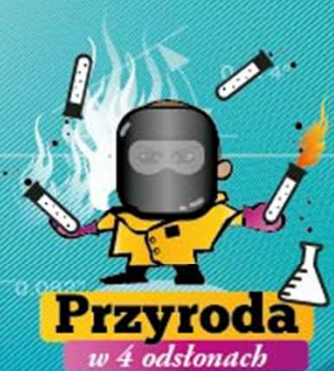
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pytania ewaluacyjne programu nauczania

- o wartość wewnętrzną
- o wartość instrumentalną
- o wartość względną
- o możliwość optymalizacji
- o ostateczną decyzję

Ankietowanie jako metoda ewaluacji

marzec 15

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Metody i narzędzia ewaluacji

METODY BADAWCZE W EWALUACJI	NARZĘDZIA BADAWCZE
<ul style="list-style-type: none">• BADANIE ANKIETOWE	<ul style="list-style-type: none">• KWESTIONARIUSZ ANKIETY
<ul style="list-style-type: none">• OBSERWACJA	<ul style="list-style-type: none">• ARKUSZ OBSERWACJI
<ul style="list-style-type: none">• WYWIAD INDYWIDUALNY	<ul style="list-style-type: none">• LISTA PYTAŃ, DYKTAFON, MAGNETOFON, KAMERA WIDEO
<ul style="list-style-type: none">• WYWIAD GRUPOWY	<ul style="list-style-type: none">• SCENARIUSZ, KAMERA –WIDEO, MAGNETOFON, NOTATKA
<ul style="list-style-type: none">• ANALIZA DOKUMENTÓW	<ul style="list-style-type: none">• ARKUSZE UŁATWIAJĄCE WPISYWANIE I PORZĄDKOWANIE DANYCH UZYSKANYCH Z ANALIZY DOKUMENTÓW

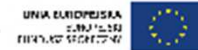

Wybrane kwestionariusze ankiet ewaluacyjnych

- Zadanie dla zespołów
- Przedstawcie plusy i minusy otrzymanej ankiety ewaluacyjnej. Dokonajcie ewentualnej korekty.

- Podsumowanie pracy w grupach

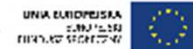
Kwestionariusz ankiety

- **List wprowadzający (instrukcja)**
 - - wyjaśnienie celu ankiety
 - - sposób pracy respondenta
 - - przeznaczenie wyników ankiety
- **Kwestionariusz ankiety może zawierać pytania:**
 - - zamknięte ze skalą szacunkową,
 - - otwarte,
 - - otwarte rozszerzonej odpowiedzi.
- **Większość pytań zamkniętych składa się z trzech części:**
 - - właściwego pytania,
 - - instrukcji co do techniki udzielania odpowiedzi,
 - - kafeterii listy odpowiedzi, z których respondent wybierze jedną lub kilka możliwości najbliższych jego opinii.

Przykłady kwestionariuszy ankiet ewaluacyjnych

● *****

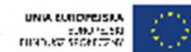
Kula śniegowa (śnieżna kula)

Sposób przeprowadzenia:

- ▶ Każdy z uczestników spotkania otrzymuje jedną małą kartkę.
- ▶ Każdy indywidualnie zapisuje „**pytania**”.
- ▶ Uczestnicy łączą się w pary, przedstawiają sobie nawzajem pytania, grupują je i tworzą jedną wspólną wersję na kolejnej, większej kartce.
- ▶ Pary łączą się w czwórki, ustalają wspólne stanowisko, po czym zapisują na kartce.
- ▶ Czwórki łączą się w ósemki i tworzą wspólną wersję (kolejna kartka).
- ▶ Ósemki tworzą szesnastki, ustalają wspólne stanowisko i zapisują je na dużej kartce (może być plansza).
- ▶ Przedstawiciel szesnastki prezentuje wyniki pracy.

Mając na uwadze kończące się zajęcia, prosimy o **sformułowanie trzech pytań** ewaluacyjnych dotyczących dzisiejszych zajęć i udzielenie na nie odpowiedzi.

Jak opracować kwestionariusz ankiety?

- Dobrze jest najpierw przygotować wersję pilotażową ankiety i poprosić kilka osób (koleżanek, kolegów) o jej wypełnienie w celu wyeliminowania pytań niejasnych i wieloznacznych.

Formułowanie pierwszej wersji pytań

- Dokładnie przemyśl pytania i porównaj z projektem ewaluacji:
 - jakie informacje chciałbyś uzyskać?
 - dlaczego są one dla Ciebie istotne?
 - jak chcesz je wykorzystać?
- Dobre efekty w początkowym etapie pisania pytań daje „burza mózgów”.
- Przejrzyj uważnie ułożone pytania i sprawdź czy każde z nich daje Ci możliwość uzyskania odpowiedzi.
- Teraz uporządkuj swoje pytania, zaplanuj kolejność, pogrupuj podobne.

Forma kwestionariusza ankiety

Każdy kwestionariusz ankiety składa się na ogół z trzech części:

- wprowadzenia (wyjaśnij kim jesteś, jaki jest cel badania, jak wykorzystasz wyniki?)
- części zasadniczej,
- metryczki.

Układanie pytań do kwestionariusza ankiety

- Kwestionariusz ankiety może zawierać pytania zamknięte i otwarte. Trzeba dobrze przemyśleć, ile opracować pytań otwartych, a ile zamkniętych.

Dlaczego?

Wszystkich pytań nie może być zbyt dużo.

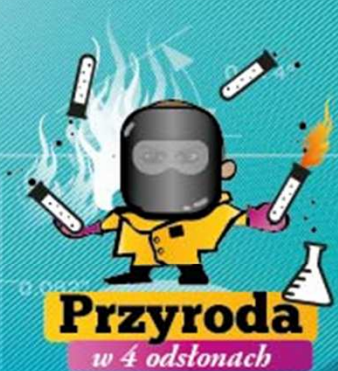

Układanie pytań do kwestionariusza ankiety

- W jednym pytaniu zawrzyj jedną myśl. Nie pytaj o kilka spraw na raz.
- Zastanów się czy nie można sformułować pytania prościej i krócej.
- Staraj się zadając pytanie nie używać więcej niż 20 słów.
- Unikaj wieloznacznych sformułowań.
- Staraj się nie zadawać pytań w negatywnej formie.
- Unikaj pytań sugerujących odpowiedź.
- Sprawdź, czy na liście nie ma pytań, które mogą wprowadzić w zakłopotanie osoby nie posiadające wiedzy na interesujące Ciebie tematy, aby nie wybrały odpowiedzi, o której sądzą, że chcesz ją uzyskać.

Alternatywne metody przydatne w badaniach w szkole, w tym, w ewaluacji

Metody indywidualne

Uczestnicy sami wyrażają opinie dotyczące postępu zajęć, procesu uczenia się, uzyskiwanych wyników, własnych przeżyć, zaangażowania...

Należy pamiętać, że są to bardzo osobiste sposoby ewaluacji. Prowadzący nie ma żadnych możliwości wpływu na uczestnika i przebieg procesu.

Przykłady metod indywidualnych

List do siebie - najpopularniejsza metoda.

Uczestnikom uświadamia własne postępy np. w nauce. Uczniowie są proszeni o napisanie listu do siebie np. w sprawie swoich oczekiwań, możliwości, obaw, motywów swojego działania, wrażeń na temat klasy, grupy, czego nauczyli się, co wynieśli z moich zajęć, które elementy zajęć były dla nich najciekawsze. Najlepiej tę metodę zastosować na zakończenie np. półrocza, realizacji działu nauczania.

Identyfikacja przeszkód (pole siłowe)

Metoda wykorzystywana jest do badania przeciwstawnych sił, popychających w kierunku osiągnięcia założonego celu lub odpychających od niego. Prawidłowo planując działanie powinniśmy umieć przewidzieć siły przeszkadzające w osiągnięciu zamierzonego celu, a następnie zaplanować działania osłabiające lub eliminujące siły hamowania.

Ułatwia naukę:

1.
2.

Utrudnia naukę:

1.
2.

Metody interpersonalne

W interpersonalnych metodach ewaluacji poszczególni uczestnicy: uczniowie, rodzice, nauczyciele omawiają swoje spostrzeżenia, uwagi, wnioski w parach lub małych grupach. Głównym celem i wartością tych metod jest możliwość skonfrontowania swoich opinii, podzielenia się nimi, spojrzenie na ewaluację z innego punktu widzenia.

Grupa fokusowa

Inaczej wywiad zogniskowany. Zbiera się grupę osób i dokonuje szybkiego rozeznania w ich poglądach na daną sprawę. Opinie tę uznaje się za reprezentatywną dla osób tej samej co badani kategorii. Grupa składa się z 6 do 12 osób reprezentujących jakąś zbiorowość. Pytania i dyskusja mają wydobyć szczegółowe opinie jednej z grup interesariuszy szkoły. Grupy fokusowe dobieramy ze względu na wcześniej ustalone kryteria, zależnie od celu badania.

Należy pilnować aby dyskutanci nie skierowali dyskusji na inne tematy.

Warto wykorzystać sprzęt do nagrywania dyskusji.

Trójkąt wywiadu

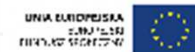
Stosuje się go do zbierania informacji z uwzględnieniem różnych punktów widzenia. Nazwa odzwierciedla układ: osoba z zewnątrz (krytyczny przyjaciel) zazwyczaj nauczyciel, który nie zna danej klasy zbiera informacje od uczącego nauczyciela, a następnie od uczniów na określony temat. Potem ma możliwość porównania informacji uzyskanych od respondentów ze swoimi własnymi obserwacjami. Wyciąga wnioski i proponuje działania zmieniające.

Metody grupowe

Interaktywne metody grupowe służą do prowadzenia ewaluacji konkretnych zajęć lub sprawdzenia jakie są odczucia lub poglądy grupy.

Najbardziej rozpowszechnione wywiad i kwestionariusz pochłaniają zwykle dużo czasu i są kosztowne dlatego warto poznać i stosować alternatywne, do których zaliczamy...

Ustalanie priorytetów

- *Odmiana metody sortowania. Badani otrzymują karty z wypisanymi stwierdzeniami i mają nadać im kolejność – ustalić priorytet. Każdy ma prawo uzasadnić swój wybór, kolejność*

Ranking trójkątny:

1.....
2..... 2.....
3..... 3..... 3.....

Ranking diamentowy:

1.....
2..... 2.....
3..... 3..... 3.....
4..... 4.....
5.....

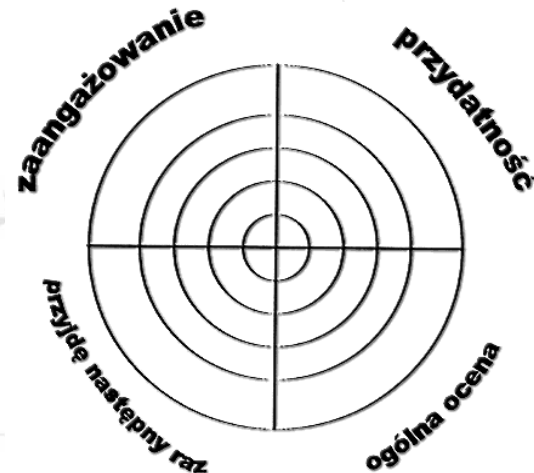

Ruchoma tarcza

Celem tej metody jest bardzo szybkie uzyskanie informacji zwrotnej.

Potrzebny będzie materiał, szary papier z wyrysowanymi kołami, jak tarcza na strzelnicy. Umieszczamy go w widocznym miejscu, na drzwiach lub na ścianie sali, gdzie odbywały się zajęcia.

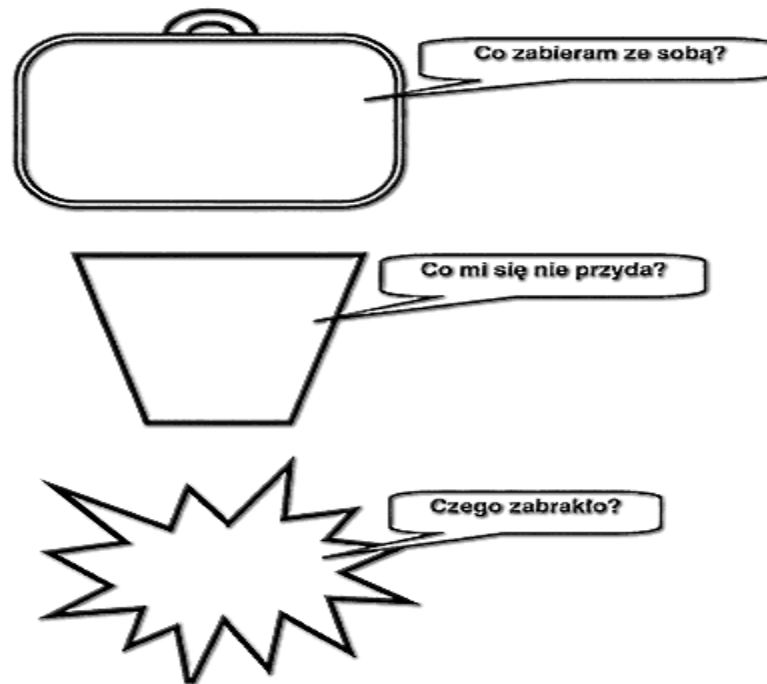
Każdy z uczniów, opuszczając klasę, zaznacza swoje "strzały".

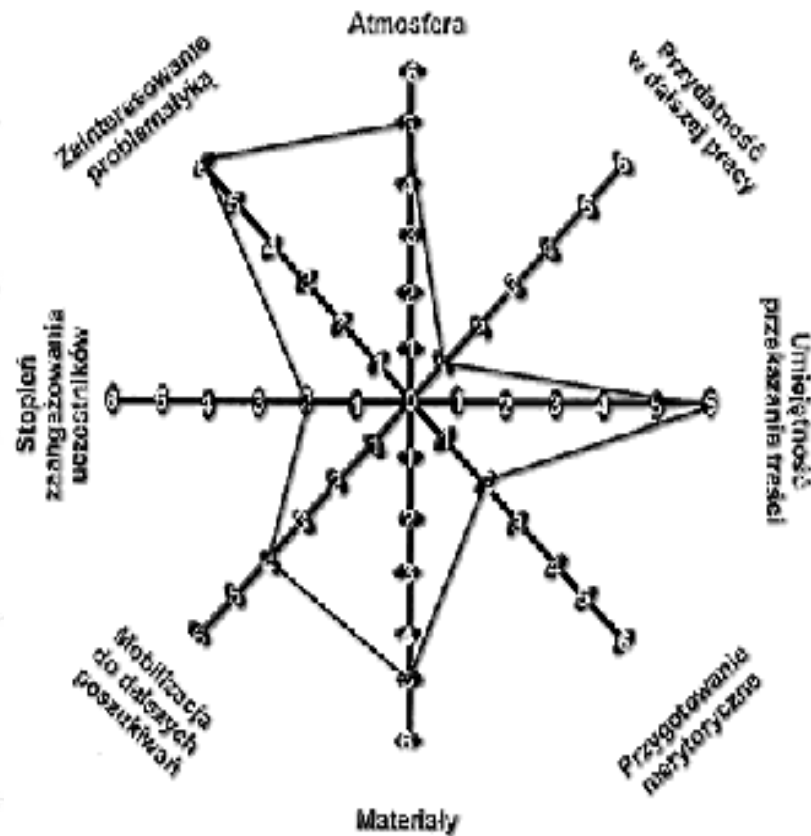
Metody wizualne

Wykorzystuje się w nich komunikację niewerbalną.

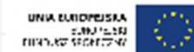
Walizka, kosz

Róża wiatrów

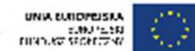
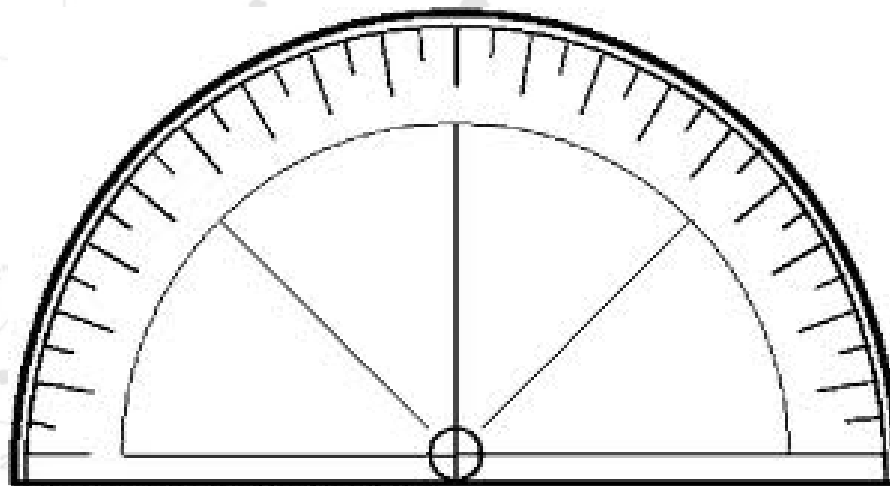

Przyroda
w 4 odsłonach

Prędkościomierz

Wykorzystujemy ją jeżeli chcemy poznać opinię na temat rytmu, tempa, dynamiki danych zajęć. Wskazanie na obrazku prędkościomierza określonej wartości prędkości pokazuje co o dynamice zajęć sądzą uczniowie

LITERATURA

- Faliszek K. (red.): **Wprowadzenie do badań ewaluacyjnych. Aspekty teoretyczne i praktyczne na podstawie doświadczeń badawczych.** Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c., Toruń 2013.
- Mazurkiewicz G. (red.): Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Konteksty. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010.
- Mazurkiewicz G. (red.): Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Refleksje. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011.
- Niemierko B.: Diagnostyka edukacyjna. Podręcznik akademicki. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Programy nauczania w rzeczywistości szkolnej. Tworzenie – wybór – ewaluacja. ORE – Warszawa.

**Dziękujemy za aktywny udział
oraz współpracę** 😊

